

Σχετικά με το μεταναστευτικό

Description

Μαρία Δεμερτζή*

Παρά τα πολλαπλά προβλήματα και τις κρίσεις που έχει περάσει η Ευρωπαϊκή Ένωση τα τελευταία 15 χρόνια, η μετανάστευση θα συνεχίσει να αποδεικνύεται το πιο δύσκολο να αντιμετωπιστεί. Και δεν μπορεί αυτό εύκολα να αντιμετωπιστεί, αν οι χώρες δεν αναγνωρίσουν συλλογικά το ανθρώπινο κεφάλαιο που εισέρχεται στα σύνορά της όχι μόνο για το ρίσκο που παρουσιάζει αλλά και τις δυνατότητες που παρέχει στην αγορά εργασίας.

Στις αρχές του Ιουλίου, οι ηγέτες των χωρών της ΕΕ κατέληξαν σε μια καινούργια συμφωνία για τη μετανάστευση. Καμία συμφωνία της ΕΕ δεν είναι ποτέ εύκολη, αλλά οποιαδήποτε συμφωνία για τη μετανάστευση πρέπει να επιτύχει μια λεπτή ισορροπία μεταξύ εκείνων που βρίσκονται στα άκρα των συνόρων της ΕΕ που δέχονται τα κύματα των μεταναστών και χρειάζονται βοήθεια, κι εκείνων που βρίσκονται μακριά από τα σύνορα και διαμαρτύρονται ότι πάρα πολλοί μετανάστες μετακινούνται ελεύθερα προς τις χώρες τους.

Όσοι βρίσκονται στα άκρα διαμαρτύρονται ότι δεν έχουν άλλη επιλογή: υποδέχονται όλους τους μετανάστες, αναλαμβάνουν όλη την ευθύνη όταν τα πράγματα πάνε στραβά και υφίστανται τις κοινωνικές επιπτώσεις της αδυναμίας απορρόφησης όλων εκείνων που επιχειρούν να εισέλθουν στο έδαφος της ΕΕ, ιδίως στα σημεία εισόδου. Όσοι βρίσκονται στη μέση της Ευρώπης αντιμετωπίζουν μια πολύ λιγότερο οξεία κατάσταση έκτακτης

ανάγκης.

Μέρος της συμφωνίας που επιτεύχθηκε είναι οι περιφερειακές χώρες να δεχτούν λιγότερους αιτούντες και ως εκ τούτου να στέλνουν πίσω πολύ περισσότερους από αυτούς που απορρίπτονται. Αυτό που δίνεται στις χώρες στο κέντρο της Ευρώπης είναι η επιλογή να δίνουν περισσότερα χρήματα σε ένα κοινό ταμείο, αντί να δέχονται μετανάστες στις χώρες τους. Με αυτή τη συμφωνία, οι μεν χώρες αποδέχονται ότι η βοήθεια που τους παρέχεται είναι κυρίως χρηματική, και οι δε καταφέρνουν να αποφεύγουν την κοινωνική αντίδραση που επιφέρουν τα κύματα μεταναστών.

Ανεξάρτητα από το πώς οι χώρες επιλέγουν να μοιραστούν το συνολικό βάρος, ο πυρήνας του προβλήματος είναι η αδυναμία και μάλλον η απροθυμία των χωρών να δεχτούν περισσότερους μετανάστες. Λίγες ώρες μετά τη συμφωνία σε επίπεδο Ευρωπαϊκό, έπεσε η Ολλανδική κυβέρνηση, καθώς οι εταίροι του συνασπισμού δεν μπόρεσαν να συμφωνήσουν πια είναι η σωστή αντιμετώπιση πάνω στο μεταναστευτικό. Εκ πρώτης όψεως, φαίνεται παράδοξο το γεγονός ότι η μετανάστευση θα ήταν ένα τόσο ακανθώδες ζήτημα σε μια χώρα που γεωγραφικά απέχει πολύ από τους περιοχές που το θέμα είναι οξύ και όπου τώρα, μέσω της συμφωνίας, της δίνεται μια επιλογή, επιλογή που δεν έχουν όσοι βρίσκονται στις άκρες των συνόρων. Και δεδομένου επίσης ότι η Ολλανδία έχει επαρκή μέσα, σε σύγκριση με πολλές χώρες της ΕΕ, θα πίστευε κανείς ότι αυτό θα ήταν ένα πιο εύκολο πρόβλημα να λυθεί.

Αλλά με δεύτερη σκέψη, η γεωγραφική απόσταση ίσως μειώνει την οξύτητα του προβλήματος επιτρέποντας έτσι μια πολύ πιο ουδέτερη πλατφόρμα για μια πραγματική συζήτηση βασισμένη πάνω σε αρχές. Η παραίτηση της κυβέρνησης δείχνει πόσο δύσκολο είναι αυτό το πρόβλημα, καθώς αγγίζει πολλές διαστάσεις, από την πολιτική και την οικονομική, μέχρι την ηθική και τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Είναι η ξαφνική εισροή μεταναστών που αποτελεί το βασικό πρόβλημα σε ολόκληρη την Ευρώπη. Οι ευρωπαϊκές χώρες ήταν ανέκαθεν έθνη ταξιδιωτών που έδιωχνα παρά υποδέχονταν πληθυσμό. Η αντιστροφή αυτή των ρευμάτων μετανάστευσης προς τις ευρωπαϊκές χώρες είναι σχετικά πρόσφατη ιδωμένο από ιστορική άποψη. Σε αντίθεση με τις ΗΠΑ, μια χώρα μεταναστών, ο μέσος πολίτης κάτοικος της Ευρώπης δεν έχει αποδεχθεί ότι η κοινωνία στην οποία ζει, δηλαδή ο πολιτισμός, τα ήθη κι έθιμα και ακόμα και η γλώσσα θα γίνουν πιο πολύμορφα.

Ωστόσο, μια γηράσκουσα ήπειρος σαν την Ευρώπη στερείται ανθρώπινου κεφαλαίου για να καλύψει όλες τις υπηρεσίες που έχει ανάγκη. Οι νέοι που προσπαθούν να εισέλθουν στην ήπειρο αποτελούν μια μοναδική δεξαμενή εργατικού δυναμικού που μπορεί να

βοηθήσει τα διαρθρωτικά ελλείμματα εργασίας στην ΕΕ. Με την κατάλληλη κατάρτιση, οι νεότεροι μετανάστες και τα παιδιά μπορούν να αποκτήσουν δεξιότητες που λείπουν εάν ενσωματωθούν στο προηγμένο εκπαιδευτικό σύστημα της ηπείρου. Αυτό δεν είναι μόνο σωστό από ηθικής πλευράς· είναι επίσης απαραίτητο για τη διατήρηση του υφιστάμενου επιπέδου ευημερίας.

Απαιτείται όμως αλλαγή του αφηγήματος από μια πολιτιστική και κοινωνική απειλή σε μια εξέλιξη της παγκοσμιοποίησης που προσφέρει ευκαιρίες. Μια πραγματική ενσωμάτωση των μεταναστών θα συμβάλει επίσης στην οικοδόμηση και διατήρηση σημαντικών δεσμών με τις χώρες καταγωγής τους, συνήθως στον λιγότερο ανεπτυγμένο κόσμο, ώστε να συμβάλει στη μείωση μέρους της εγγενούς δυσαρέσκειας, που εμποδίζει την διεθνή συνεργασία.

** Η Μαρία Δεμερτζή είναι Ανώτερη Ερευνήτρια στο Bruegel, ερευνητικό ινστιτούτο στις Βρυξέλλες, και καθηγήτρια οικονομικής πολιτικής στο Ευρωπαϊκό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο. Αυτό το κείμενο δημοσιεύτηκε σε αγγλική έκδοση από το Bruegel και στο Blog της Εταιρείας Κυπριακών Οικονομικών Μελετών.*